

॥ ॐ श्री ॥

શ્રી રણછોડરાયનો પરમભક્ત.

❧ **બે. ડાણો.** ❧

નાટકનાં ગાયનો અથવા અંશિસ સાર.

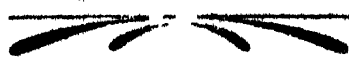
શ્રી સરસ્વતિ નાટક સમાજ માટે

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

વાણીલાલ હરગોવિન્દદાસ શાહ.

માલેક—શ્રી સરસ્વતિ નાટક સમાજ.

લાલ મુ. સુરત પ્રિન્સેસ થીએટર.

આવૃત્તિ ૨ ૭

પ્રત ૨૦૦૦

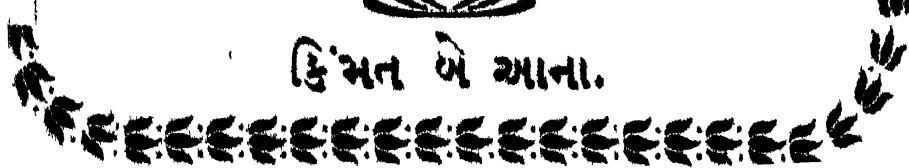

સુરત, ભાગાતખાવ રોડ ઉપર આવેલા ધી “રાંદેર” પ્રીન્ટીંગ

પ્રેસમાં રતિલાલ દુર્લભદાસે છાપી

કિંમત બે આના.

આ નાટક યામતના દરેક લોકે ૧૮૬૭ના રૂપમાં એકટ પ્રમાણે
માણેકે પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે માટે તેમની રજા સિવાય
કોઈએ ભજવવું, ભજવાવવું અગર છાપવું, છપાવવું નહીં

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૯-૨૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ વાગાપુત્રે જાતકનાં ગાથાઓ

વિષય દં - : ૨૦૪

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ સંગ્રહ
॥ ૐ શ્રી ॥

શ્રી રણછોડરાયના પરમભક્ત.

ખોડાણા નાટકનો ટુંક સાર.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧લો—સ્થળ—ડાકોર. ખોડાણાજીનું ઘર, શ્રી રણછોડરાયના પરમભક્ત ખોડાણાજી હરીકિર્તન કરતા આવે છે. બીજા અર્થે અંક દરિદ્ર સાધુનું આવવું. ખોડાણાજી તે સાધુનું બીજા આપે છે તેટલામા અચાનક ગંગાબાઈનું આવવું. બીજા આપી તે બદલ પાતાના ધણી ખોડાણા સાથે તકરાર. ખોડાણા મૂર્તિપૂજનના પ્રભાવ તેની સ્ત્રીને કહી સંભળાવે છે. પણ તે વાતને ગંગા તીરસ્કારે છે. મૂર્તિમાં હૃદયરત્વ રહેલું છે. તે વાત ખોડાણા માની ગંગાબાઈ મૂર્તિને ફેંકી દેવા જાય છે. મૂર્તિમાંથી શ્રી કૃષ્ણ પ્રગટ થાય છે. ગંગાબાઈ

(૪)

દરીદ્રીને મારવા જાય છે. દરીદ્રીના મોઢામાંથી અમ્મીની જવાબા નીકળે છે. આશ્ચર્ય.

ટેબલો.

પ્રવેશ રજો રસ્તો. અલ્લચારી પાખંડ રચવાના વિચારમાં આવે છે. તેટલામાં લીલાધરની એક સ્ત્રી સૂરજ પોતાની જીવાનીના મદમાં અલ્લચારીપર મોહિત થાય છે લીલાધર અને તેની બીજી સ્ત્રી મણી આવીંતા આવે છે. સૂરજ અને મણી વચ્ચે તકરાર. સૂરજ પોતાને જ્ઞાન મેળવવાની ઇચ્છા લીલાધરને બતાવી, અલ્લચારીને પોતાને ઘેર લઈ જવા લીલાધરને સમજાવે છે લીલાધર અલ્લચારીને પોતાને ઘેર લઈ જાય છે.

પ્રવેશ ૩જો-ઉદયરાજની કચેરી. પુન ન હોવાથી રાજાને થતા સતાપ. પ્રધાન સાતવન તેરે છે. એટલામાં બોડાણાજી પ્રવેશ કરે છે બોડાણાને માન મળેલું જોઈ સરદાર-સીંહ ઇર્ષ્યા કરે છે બોડાણાજી શ્રદ્ધાનો મહીમા કહી સંભળાવે છે. રાજા પોતાને પુત્ર થાય તે માટે પ્રતિજ્ઞા લે છે. સરદારસીંહએ રાખેલી શ્રદ્ધાનું ફળ ન થાય તો શી સજા કરવી તે પુછે છે પોતે હારે તો પોતાનું શીર આપવા કબુલ કરે છે. બોડાણાજી શ્રદ્ધા અકળ થાય તો પોતાનું શીર આપવા બંધાય છે. સર્વે બોડાણાને ધન્યવાદ આપે છે.

(૫)

પ્રવેશ ૪થો-વૈકુંઠધામ. રાધાનો સખીઓ સાથે આનંદ બાદ શ્રી કૃષ્ણ પધારી રાધા સાથે પ્રેમવિનોદ કરે છે. કૃષ્ણને ભક્ત બોડાણાનું સ્મરણ થાય છે. રાધા બોડાણાની હકીકત જાણી લે છે. કૃષ્ણ ભક્તની વારે જવા નૈયાર થાય છે. સાથે જવાની રાધા હૃદ.

પ્રવેશ ૫મો-ઉદયરાજનો મહેલ. શ્રદ્ધા રાખવાથી રાણીને ગર્ભ રજો તે અદલ આણુંદ. રાજા અને સરદારસિંહ વચ્ચે મતભેદ. રાજાનું જયું. રાણીને પુત્ર થાય તો ગુમ કરવાનો સરદારનો નિશ્ચય. દાયાણીરૂપે કૃષ્ણનું આવવું પ્રભુને દાયાણી સમજી પોતાનું કામ પાર કરવા સરદારની આજ્ઞા. છેવટે પાંચ ગામની અક્ષીસથી કામ પાર પાડવા સરદાર પાસેથી લખાવી લેછે. બાદ અનેનું જયું.

પ્રવેશ ૬ઠો-લીલાધરનું ઘર. મણીની ભક્તિ, તેની ઘાની ચીતીમા પાછળથી શ્રત્તચારીનું આલીધન. મણીનો શ્રત્તચારીપર તીરસ્કાર. શ્રત્તચારી પોતાની ઈચ્છા પુરી કરવા બદલ સુરજની વીરૂધ્ધ લીલાધરને સમજાવે છે. લીલાધર ખરેખર માની સુરજની પરીક્ષા કરી ઘરમાથી કાઢી મુકે છે.

પ્રવેશ ૭મો-કૃષ્ણ દાયાણી રૂપે. ઉદયરાજ જોડે ગર્ભ નિષ્ક્રમ ગયા સંબંધી વાતચીત કરે છે. વાત સાંભળી સરદાર દાયાણીપર ખુશ થાય છે. સરદારસિંહ બોડાણાને શીક્ષા

કરવા માટે પકડી લાવવા રાજની આજ્ઞા માર્ગે છે.
લાચારીથી રાજ હા પાડે છે. સરદારનો આનંદ.

પ્રવેશ દ્વિતીય-બોડાણાનું ઘર. ગંગાની ભક્તિ. બોડાણાને પકડવા
નિરસ્કાર કરતાં સરદારનું આવવું. ગંગાનું ગભરાવવું
ગંગાપર કુદ્રુષ્ટિ. બોડાણાનું આવવું સરદારસીલ તેને
કેદ કરી લઈ જાય છે.

પ્રવેશ ત્રીતીય-વધ સ્થાન. વિચારગ્રસ્ત ઉદયરાજ. બોડાણા અને ગંગા
સહિત સરદાર આવે છે. રાજ ઈન્સાફનું કામ દીવાનને
સોંપે છે બોડાણાની હાર થઈ છે સરદારસીલ
જીત થઈ છે. દીવાને કહ્યું પોતાની સરત પ્રમાણ
બોડાણા વર્તવા તૈયાર થયો. સરદારસીલે બોડાણાનું
માથું કાપવા સીપાઇઓને ઓર્ડર કર્યો. કૃષ્ણનું પ્રગટ
થવું બ્રાહ્મણ વેશે સરદાર અને કૃષ્ણ વચ્ચે તકરાર
રાધા પુત્રને લાઇને આવે છે. અને શ્રી કૃષ્ણનું મુગ્ધ
સ્વરૂપ પ્રગટ થાય છે. દેખડો.

(૭)

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧લો-ગામનું પાદર. ગોપલોકનો વાર્તાલાપ. બોડાણાનું આવવું. શ્રી દારિકનાથને કાલાવાલા કરી પોતાના ગામમાં લાવવા દેવ વિચાર. રાજને પુત્ર થએલો હોવાથી માનતા મૂકવા સહ સહિત દારિકા જતાં રસ્તામાં બોડાણાનો મેળાપ. બોડાણાનો યુવરાજને આશીર્વાદ. રાજ બોડાણાને રત્ન જવાહીર સહિત થાળ ભેટ આપે છે. ધન, લકિતમાં ઉપાધિષ્ઠ હોવાથી તેનો ઉપકાર સહિત અસ્વીકાર. તે થાળ રાજની આજીજીથી બોડાણો એક બ્રાહ્મણને દક્ષિણા તરીકે અપાવે છે. પોતાની સાથે વાહનમાં બેસાડી દારિકા ત્યાં જવા રાજ વિનંતિ કરે છે. બોડાણો પગે ચાલીને જવા ખુશી ખતાવે છે. એક ગોવાળની લકતને પ્રભુ દર્શન માટે આજીજી બોડાણાનો લકિતથી પ્રભુ મળે છે એમ સમજીતી આપે છે. ગોપને ખુશી.

પ્રવેશ ૨જો-દારિકાનું મંદિર. બોડાણાનું આવવું. ૧૭૦ વંશથી થત લઈ પ્રભુ લકિત કરતા જોઈ ગુગળીઓ ય કાશીક બ્રાહ્મણોની બોડાણા પાસે વૃત ઉજવી બ્રહ્મભોજન કરાવવા વિષે માંગણી. રાજ તરફથી કાલે બ્રહ્મભોજન

(૮)

થશે એવું બોડાણાને મોઢે સાંભળી આત્મજીની ખુશી
બોડાણાની ભક્તિથી પ્રસન્ન થઇ સાક્ષાત પ્રભુ દર્શન
ઈચ્છાનુસાર માંગી લેવા પ્રભુનું બોડાણાને કહેવું.
પોતાની વૃદ્ધાવસ્થા થવાથી સેવા નિમિત્તે દ્વારિકા મુઢી
નહિ આવી શકાય માટે પ્રભુને ડાંકાર પધારવાની
માંગણી. પ્રભુજી બીજી વખત બોડાણા આવે ત્યારે
બહેલ લેતા આવે અને તેમની સાથે ડાંકાર જવાની
કબુલાત આનંદ સાથે બોડાણાનું જવું.

પ્રવેશ ૩જો-લીલાધરનું ઘર લીલાધર સુરજને ધિક્કારતા પ્રવેશે
છે. મણી સાથે સુરજના ચરિત્ર સંબંધી વાતચીત
મણીની ભક્તિ જોઇ લીલાધરનું શકાશોલ થવું તેને
માનસિક પુગ્ન કરવાનું કાંઈ છે. અત્મચારીની વર્તણૂક
માટે મણી સાથે વાતચીત. અતે અત્મચારી જન્મ્યા છે
એવા દરાવપર આવવું જો પોકળ પકડાય તો નાક
કાન કાપી લઈ વિદાય કરવાનો દ્રઢ નિશ્ચય અનેનું
પોકળ બતાવવા મણીની કબુલત. લીલાધરનું ધન્ય
સંતોષ રહેવું અત્મચારીનું આવવું પ્રેમની માંગણી
મણીએ કરેલી બતાવટ. લીલાધરનું આવવું. અત્મચારીની
ફજેતી.

પ્રવેશ ૪થો-નગરનું પાદર. બોડાણાનું ભક્તિ કરતાં આવવું ત્યાં
સરદારને સર્પ ડંશ. બોડાણાની આજીજીથી શ્રી કૃષ્ણે

(૯)

કરેલો સરદારનો બચાવ. બોડાણાને સરદાર વચ્ચે તક-
રાર. સરદાર બોડાણાને મારવા જતાં વૃક્ષમાંથી શ્રી
કૃષ્ણનું પ્રગટ થવું.

પ્રવેશ પંખો-ગંગાનું ઘર. બોડાણાએ દ્વારિકામાં બનેલી ખીના
સંબંધી ગંગા સાથે વાતચીત. કૃષ્ણ પ્રભુએ ડોકર
આવવા આપેલું વચન.

પ્રવેશ ફોહા-ગામનો ચોરો. બોડાણાએ પટેલ પાસે કરેલી બહેલની
માંગણી. અતે પટેલોની આપવા માટે કબુલાત બોલ
લઇને જાય છે.

પ્રવેશ ઉમા-સુરજનું ઘર. નાક કાન કાપેલા અક્ષયારીનું સ્ત્રી
વેશે સુરજને ત્યા આવવું. શોધવા નીકળેલા લીલાધ-
રનું આવવું અક્ષયારીનું સંતોષ જવું. મળી અક્ષ-
યારીને શોધી કાઢે છે. લીલાધરનો સુરજને અદ્યાલ
માટે દપકો. સુરજ પત્રાતાપ કરે છે અક્ષયારીને રગ
આપવી ત્રણ જણનું ત્રણાએ નીકળવું.

પ્રવેશ દમો-દ્વારિકાનું મંદિર. મિષ્ટાન્ન જમેલા આત્મજોની બુ-
શાલી. બોડાણાનું આગમન. દાર બધ જોઇને દિલગીરી.
ભક્તના પ્રભાવથી દરવાજા ખુલ્લી જાય છે. કૃષ્ણનું
પ્રગટ થઈ બોડાણા સાથે બહેલમાં બેસીને જવું.

(૧૦)

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧લો-શિવાજીની કચેરી. કૃષ્ણ પરમાત્માના ગુમ થવા બદલ ગુગળીએની ફરીઆદ. ગુગળીએને આશ્વાસન આપતાં રાજનું શોધ માટે નીકળવું.

પ્રવેશ ૨જો-રસ્તો. અલ્લયારીને અફસોસ કપડી સરદારને પશ્ચાન્નાપ. બોડાણાનું ખુન કરવા સંબંધી અલ્લયારીને સરદારની ઉશ્કેરણી બોડાણાની બોળ માંડે શિવાજીના સરદારનું આવવું. તપાસ મેળવી ચાલ્યા જવું. અલ્લયારીનું બોડાણાને ડાર મારવા જવું સરદારનું ગંગા પાસે જવું.

પ્રવેશ ૩જો-પાદર. કૃષ્ણ પરમાત્માનું બહેલ સહિત ગામને પાદરે આવી લાગવું. બોડાણાનું આશ્ચર્ય થવું શ્રી કૃષ્ણ બોડાણાને લીમડનું દાતણ આપે છે. તે માંડુ લાગવાથી શકાશીલ થાય છે. તે જગાનું મહાત્મ્ય સાચવવાને માટે બહેલમાંથી ઉતરી તે જગાએ પરમાત્માનાં પગલાં કરવા સંબંધી વિનંતી. પરમાત્માએ લકતની ઈચ્છા પ્રજ્ઞ કરવી ડોકોરમા ગુપ્ત રહેવા માટે શ્રી કૃષ્ણની બોડાણા આથે વાતચીત. ગામતીમાં સંતાવાનો

૫૫૨૫ (૧૧)

દરાવ. પ્રભુ દર્શન માટે ગોપનું સાહસ. પ્રભુના
ચતુર્ભુજ દર્શન.

ટીકણો.

પ્રવેશ ૪થો-રસ્તો. બોડાણા ધ્યાનમ્થ સ્થિતિમાં બ્રહ્મચારીએ બોડા
ણાનું ખુન કરવા આવવું. બોડાણાને પોતાનો ઉપકાર
માનતો જોઈ બ્રહ્મચારીએ નમી પડવું. બોડાણાને
પોતાના ગુરૂ તરીકે માનવા. બાદ સરદારને પકડવા
માટે બ્રહ્મચારીનું જવું. લીલાધર, સુરજ તથા મણીનું
આવવું. એકાએક ભકત બોડાણાનો મેળાપ. સત્ય રસ્તો
ખતાવી બોડાણાનું જવું

પ્રવેશ ૫મો-ગંગાનું ઘર. ગંગા પ્રભુ પ્રાર્થના કરે છે. બાદ
સરદારનું અચાનક આવવું. ગંગાને પોતાની કુળવા
સરદારની માંગણી અને ગંગાનો તિરસ્કાર. બળાતકાઠ
કરવા જતાં બ્રહ્મચારીનું આવવું. ખંતેની તકરાર. અને
બ્રહ્મચારીના હાથે સરદારનું ખુન

પ્રવેશ ૬ઠો-રણસંગ્રામ. ઉદયરાજ પોતાના માણસોને ઉશ્કેરવા
બદલ વાતચીત. યુવરાજનું આવવું બાળસૈન્ય તૈયાર
કરવા બદલ પિતાની આજ્ઞા.

દ્રાન્સકર-ગામતીનો દેખાવ. શિવાજીનું આવવું. વાદવિવાદ
અને યુધ્ધ. બોડાણાનું અચાનક આવવું. મુગળીએ બોડાણાને ખાનુ

મારવુ બ્રાહ્મણનુ મૃત્યુ શ્રી કૃષ્ણનું ગોમતીમાંથી નીકળવુ શિવા-
જીએ પોતાની બૃહથી હામા માંગવી ગંગાએ પ્રવ્રત્ત માટે આવવુ
સ્વામીનુ મૃત્યુ જોઈ મૂર્છા ગંગાને શ્રી કૃષ્ણએ આપેલુ આવાસન.
કૃષ્ણ પ્રભુને દારકા લઈ જવા ગુગળીએની આજીજી તે માટે શ્રી
કૃષ્ણે કહેલા અશ્વીકાર દાગિકનો મહીમા રહેવા માટે અને ગુગળી
એના પાપાનુ માટે શ્રી કૃષ્ણે સાવિત્રી પાવમાર્થે પોતાની મર્તિ
નીકળાશે અને જત્રાનો મહીમા રહેશે તે માટે સમજુતી આર માસ
પાપન કરવાને ગુગળીએને પોતાના ભાગેભાગ સવળ પાપવાની
કબુલતા કૃષ્ણ પરમાત્માનુ તાળાવા માટે ત્રાજવામા ભેજવ ગંગા
આજીએ પોતાની વાળીપર પોતાનુ પુણ્ય મક્કા તાળાવુ વાળાન પ્રવ્રત્ત
રહેવ ગુગળીએની નિરાશા. **ધન ધન ગંગાબાહની વાળી.**
સવા વાલ થયા વનમાળી. બ્રાહ્મણનુ પુન રાજ્યવન થવુ મનસુર
ગજગોષ્ઠની મર્તિની સ્થાપના. હરિ રાહર વળા વગેરે દેવોન
અગમન આશ્ચર્ય

બોડાણના ખેલમાં આવતાં પાત્રોનાં નામ.

કૃષ્ણ માહારાજ...	શ્રી દારીકાનાથ
ભક્તરાજ બોડાણો.	શ્રી ખાખરીઆનો એક ગઝારીઓ.
ઉદયરાજ	દંકપુરનો રાજા.
સરદાર...	ઉદયગીહનો.
દિર્ઘદ્રશી	ઉદયરાજનો દીવાન
ઉત્તમસિંહ	ઉદયરાજનો પુત્ર.
લીલાધર..	એક વાળીઆ.
બ્રહ્મચારી	દંકપીનો શીષ્ય
શીવાજી	દારીકાનો રાજા

સ્ત્રી પાત્રોનાં નામ.

ગંગા	બોડાણની સ્ત્રી.
રાધાજી	શ્રી કૃષ્ણ ભગવાનની વીભૂતી
સુરજ મણી }	લીલાધરની સ્ત્રીઓ.

એ શિવાય ગુગળીઓ, દરબારીઓ, કચનીઓ, ગોવાળીઆ પટેલીઆ, મારાઓ, નારદ, શંકર, પાર્વતી ત્રિગેરે. ત્રિગેરે.

વળી આશું ?

ઓહો! હો! હો! હો! નવાઈ!!!

હિંદુ ખેરિષ્ટર ચાને સદ્ગુણી સુમન.

હિંદુ ગૃહસંસારનું આધુનીક ચિત્ર.

પિતુભક્તિ, અંધુભક્તિ અને પતિભક્તિનો તાદ્રશ ચિતાર, જગીરદારનાં કુટુંબનું અલૌકીક દર્શણ, ઉત્તમ કેળવણીનું ઉચ્ચ પરીણામ, આજકાલની કેળવણીથી થતુ માફુ પરીણામ, અભલાભક્ષ, પરદેશગમન, વેશ્યા વિહાર, પુનઃલગન, કપટી સ્વાર્થી સાધુ મીત્રો, બનપાનીશનો હિન્દુ ધર્મ પ્રત્યે સ્નેહ, ખેડુત તથા ખેતીકારો તરફ જગીરદારનો પ્રેમ, ધર્મનો ખરો અર્થ, ભલી ભાભીની પ્રભુતા, પ્રભુ નામની કીમત, પાપનું પ્રાશ્ન, કમાવાની કરામત, તગદીરની તાસીર, વીલાયતનો વા, ભણતરનો ભવાડો, વેશ્યાની સોખત, સુધારાશ્રી કુધારાનું નીકંદન, આપનો આશીરવાદ, ભાઈની ભલાઈ, મીલકતનો દાવો, માઆપની કમાણીપર મુકાયલું પાણી, અંતના સગા, સ્વાર્થનાં સ્નેહી, હિંદુ યુરોપીયન, અસલ તે અસલ, ધર્મ્યાસનો દાવો, એક મુકી બીજી, બીજી મુકી ત્રીજી, ખોટા પ્રેમનું પતંગીયું વિગેરે વિગેરે. આટલું ઉત્તમ રૂપે પૃષ્ઠનું દળદાર પુસ્તક પાકું બાઈડીંગ છતાં કીમત ફક્ત રૂપીઆ એક પોપ્ટેજ ભુકું. તાકીદે મંગાવો.

લખો,

ધી 'રાંદેર' પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ—ભાગાતળાવ—સુરત.

॥ ॐ श्री ॥

શ્રી રણછોડરાયના પરમભક્ત.

બોડાણા નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

સ્તુતિ--

૧

દારા નાથ વિંધન હર,
હર તું પદ પ્રણામ શીશ સ્વીકાર,
આદ્ય નિરંજન, ભવ ભય ભંજન. દારા
દધીની મધ્ય કૃત્યની નાવ,
જાની સુકાની સાથ નિગમ પથ,
નગમ નાથ પાર તુ તાર દારા

બાગાઓ--

૨

ભલી ભકિતની માગ, મણી માણુંકને આગ,
સજો સકળ સજન, અમુલ ભુપણ એ. ભલી
ધારી માળા પ્રહલાદશ્યે, કરી ગ્લાન નરસિદશ્યે,
પ્રિત ધરી ધરીએ, ભલી.

(૧૬)

ધન્ય છે દ્રુવરાજ, શુક્રમાં અચળ છે આજ,
ભક્તિ મોતીને હસ ચરજે.

જનની જણે તો જણ દાઆતા કે શુરજન,
નહિ તો રહે વાંઝણી, નુર ના ગુમાવ જન.

ધન્ય છે મંગા માતા,
વાળીમાં શ્રી શામ તોળાતા,
ભક્તિ ભુપણ સજજે.

ભલી.

ખાડણી--

૩

છમી ત્હારી વાંલારે અતર પટમા
ભાવી ઘટમાં વિશ્વ વિહારી મનમાં,
રહો વિરાજી તનમાં.

છમી.

ધરી છે મણી મય માળા, સોહે છે સુદર નનમાળા,
લગની કનૈયાથી લાગી જગમાં,
રહયા વ્યાપી ઘટ ઘટમાં.

છમી.

જડયાં છે એ રત્ન મનોહર,
વેસર આજુ મુંદર કર.

લગની છમી.

સુરજ--

૪

જેવી ખીલી મધુર પુલવાડી, યુવા મન્ન ગોરડી,
અંગ ઉમગ રંગ રસધારી, વસતની વેલડી,
આવે અતુરાજ,

(૧૭)

આવો રસરાજ,
કસે કસ કંચુકીની, સ્તન રસ ઝારી,
બ્રમર મધુકર મધુરવ, અનંગ ઉપાસી,
પિયુષ ભર આંખડી. જેવી.

સુરજ-બ્રહ્મ-

૫

રસ લંઠા રસીલા રંગ માણા મોહલા,
મારી જોખન કળી આ રસમાતી,
(સ્વ) મારા મનની વેરણુ કળી થાતી.
પવન ટાળુ, હું પાલવે આ,
બ્રહ્મચારીને એનારે આના,
વાહ બ્રહ્મચારી, અગ ધ્યાન ધારી,
વાહ લટકાળી, વાહ ચટકાળી,
કર્મ કામણુ કીધું ભારી,
બાળો બોળો બ્રહ્મચારી. રસ.

મણી-લીલા-સુરજ-બ્રહ્મ— ૬

ચાલો મારા લીલા મુગ્ધણુ, વારી હું ગનડિ પ્રાણુ,
હું તારો વેચાણુ. ચાલો.
સતિ કેકે જેવી નાર, મળી મારો એંડા પાર,
મળજો સૌને આવી નાર.
અની હું તો ભક્તાણી, ભજવાને સારંગ પ્રાણી,

(૧૮)

મતી ગતી મેં તો જાણી, જાનાંમાનાં રહો શાણી
એક મોટો ગર્ધા ને, એક નાની સરખી ઘોડી,
હું તારો પ્યાગે ને તું મારી પ્યારી,
જને અનાડી શું માંડી લવારી.

કંચનીઆ-

૭

ધધ પપ ગમપ ગમરે સાસા.
રેરે ગમ પપ ગન રેરે સાસા
પપ સાસા રેરે આગમ રેરે સા
ગમપ ગમરે સાસા સાનીધપ
મપની ધધપ મપ ગમરેઆ...

બોડાણા-

૮

તારી ધીરે ગાડી હાંકારે, મેરામણુ ગાડીવાળા
તારી મજરે ગાડી હાંકારે, મેરામણુ ગાડીવાળા.
ઘોડા છુટયા થાનમે પીછે પડી પોકાર,
હસ હરવાગ્ન અધ દુવા તોખી, નીકળ ગયા અસવાર--તારી.
ગગા કીનારે ઘર કરી, અને નાદાવો નિર્મળ નીર.
આપ્યા વિના શું પામીએરે, તે કડી ગયા દાસ કળીર--તારી

સખીઆ--

૯

જુલે જુલારે રાધેમણી, માણેક જડીયત્ત હીંગળે.
પ્રેમભાનુ તનયા તમ જુલે ઢાઠી શશી રચા ઉગીરે જુલે.

(૧૬)

કર કંકણ કલર વકરી, ક્ષેમતાને શોધજો,
 નયન બ્રહ્મટી વકધી, સ્નેહ અમૃત રેલવજો,
 કર પલ્લવ કમળ પસારી પ્રેમને પ્રકાશજો,
 નખ ક્ષત થકી બુને ખણી, મહા ભાવને રીઝાવજો,
 કોટી કંઠ્ય રૂપ વાજી રાધે અનુપ,
 કૃષ્ણ તેજ આપ રૂપ. ગમણા.

સખીઓ-રાધા-

૧૮

હારે શાણી ચાલો સુરંગી સહેલી પ્રેમ રસ રેલી,
 શામ રંગીની વાત વંતઃ બેઠી આ બેતી નવેલી પ્રેમ ધેલી.
 સખીઓ હું હારી, હું હારી, હું હારી, મને ન સતાવો અસ જનઓ,
 નેહ શ્રીનાથજીને નયને નચાવો, અજાણ્યાં બની શુ બતાવો,
 બોલીને બોલી શું બાજો બજેલીને બધ નદી શરમાઓ,
 ગમ સૌ જાણી સખીઓ, મનની વાત,
 પુલકે ઘાટ મળશે નાથ બેઠ ન ભાંખતી ભાળી ગારી હારે.

રાધા-કૃષ્ણ-

૧૯

કાના ધેલા મને સતાવો નહિ સહુણા,
 ગોરી ગુણુ ધામ, તજો હૃદ નામ,
 વારે વાજી રસીલા રીસાળા જોગાળા
 સુંદીર શામ—
 ગીરીવર ધાર, વાર પ્રિતિ પ્રાણ,

કાના.

(૨૦)

શામ ધનશામ, હૃદય આરામ,
જાણી જુડી પ્રભુ પ્રીત, ચોરી ખાતા નવ નીત.
બળી એવી તમ પ્રીત,
માડું ના લગાડે પ્રાણના આધાર.
હરિ સાથે હ્યા દાસીને નામી વીનવતી
વાલ વાહ વાહ— ગારી

કૃષ્ણ ઉર્ફે દાયાળી-- ૧૨

ચમકત તન લટક ચટક મટકથી ચાલ ચાલી.
રમક ઝમક પ્યારી,
સદન કમળ મગન યાર ફરતી ધરતી સોજે શ્રુગાર.
મદન અગન જોયન ઝલક ઉમગ રંગત જમી
જેઠા આ આકૃતિ રતિનો પતિ ભાન બુલે
જેનાની સાથ શીવ બ્રહ્માનું મનકુ પુલે,
તો તે પામરનું શું ગજુ કે પરખજે મુગ્ધને
ફસાવું ફંદમાં મુરખ મનથી શુ પુલે મદન

દાયાળી--સરદાર-- ૧૪

વાલરે શાણા સરદાર છે,
રમે રમે રસ રાગજન.
જોળીને કાઢી ના જાણુને,
કામકાજ આજ આપ નક્કી સમજાવે

(૨૧)

પ્રાણદોર હાથ તું પ્યારી સમજાને,
ચિન્તા ઉર લેશ ના લાવજો,
વિશ્વાસે નાવ પાર તારજો.

વાહરે

મણી- -

૧૪

ચરણુ અમીની હુ તો પ્યાસીરે--દામી
હું તારી લકિતની પ્યાસી—
વા બાળવીરા ગીરધર જ્ઞાતા,
હૃદય કમળ નીત રહેજો પ્રકાસીરે--દાસી.
દેવ દયાળા, રસિક રૂપાળા,
તન મન ધન તમ ચરણુ ઉપાગારે--દામી

બ્રહ્મ-મણી—

૧૫

રસ બસ ચૈવનની ખીલી ઝૂલવાડી,
મહીં કુસુમ ઝુલે ઝુલાવે,
તારી મીઠી મીઠી માયા મહી લપટાવ,
દેની મોઘા મોઘું પ્રેમદાન કરી ભાવ મહી
માયા જેવું રૂપ તારું, બ્રહ્મ સમીપે આવ. મહી.
થાશે પાવન પ્રેમ પસારી આલિંગન દે આવ મહી.
વાહ ભોળા બ્રહ્મચારી ભાઈ,
સારી તમે શોધી આ સગાઈ,
જોગટા સંસારીના વેવાઈ,
હીક કરવા માંડી આ દગાઈ, ચાલ હટ

(૨૨)

છોકે આમ વચન બાણુ, ઘટે ન પ્રિય પ્રાણુ,
શુધ બુધ ત્યાગી તારી માયા મને લાગી,
જુદી દુનિયા દેને ત્યાગી, થઇને વેરાગી,
હર જા લક્ષ્મી, કામી પ્રપંચી તું અધા,
ચૂપરે ગધ્યાના ગધ્યા ધિકકે જા જા.

વાલ.

સુરજ—

૧૬

સલિત આ ચંદ્રવદન લટકાળી ચાલપર મોહી રથા બ્રહ્મચારી,
છમીલી નવ જોખન નારી, કામાની કામણુ કરનારી— સલિત.
ગુલામી ગાલ, ચંદ્રસમ ભાલ,
અધરથી અમૃતરસ છલકાય, જોખનની પ્રલવાડી ઉભરાય—સલિત.

લીલા-મણી-સુરજ-બ્રહ્મ— ૧૭

હરથા કહંગી કુહંદી અવિચારી નાર,
શરમ શરમ મને હજાર ભાન હું બલી,
બૂલી ગમાર, પીયુ ખ્યાગ (૨)— હર થા
વાહ બાણુ રથાઇ આ મન માનતી,
નકેટ તુ દળ જા, નિર્લજ તું મરગન—હરથા

ગંગાબાઈ—

૧૮

આમી સંભાળોરે, હે કૃપણ કૃપાળા,
શરણુ લેજો અનાથોના નાથ પતિ મારા,

(૨૩)

કારણ કરણ વિધન વીદારણ છે રાધે પ્યારા. સ્વામી.
ભડભડ ગીરી ગીરી દવ પ્રજળતો, હરણાં પામે ત્રાસ,
શર સાંધે છે પારધી, જીવનની નહિ આશ,
આવો વારે બળવીર, દ્રુપદ મુતાનાં પૂર્વાં ચીર. સ્વામી.

બોડાણો—

૧૯

ગીદ બળી જતોરે પતંગ જીવ દીવે પડી.
તજ મોહ માયાને ભજ શામ— ગીદ
સગાંને સંબંધીરે, સાથ નહિ કરશે કદી.
કાળ જીવ ભરે કોપી કામ ખાપીયા બોડાણેરે
પુન્ય કંઈ ના કયુંરે,
પછી પસ્તાશે પામર પ્રાણ પોદ પાડી કંવેરે,
હવે પ્રભુને ભજુરે— શીદ.

બોડાણો—

૨૦

આવો ગરઃ ચઢીને નંદલાલારે, પારધી પુદ પડ્યો છે જ હોજ.
રે-રે-હીરણાકશ્યપને હીરણ્મુક્ત, અમુર હતા ચડાળ
હણીયા ભક્ત પ્રહલાદને કાળેરે— પારધી
રે રે-કુલકરણ રાવણ વળી, રોજ્યા રાજ મોઝાર.
આધ્યું રાજ્ય વિભીષણ તાજરે— પારધી
રે-રે-કાચળને વળી કાચબો નીકળ્યાં જગતી બહાર,
દવ લાગ્યોને રેલી જળ ધારરે— પારધી

(૨૪)

અંક ૨ જો.

ગોવાળો—

૨૧

હોજી ગોવાળલા, રમીયે જમીયે રૂપકા ધામમાં,
ભજનના ખુખ ભાજન ભરીયે, ખુખ પીએ નદનો લાડો રીઠવીયે,
નેઈ હાં ભકતોની બ્રહ્મહારી, મોહી રચા મોટા મુનીવર ભાધરે,
ખોડણોને ગંગામાતા સૂત આગે, રાજ ઉદય મહારાજને—
હોજી ગોવાળલા.

બાડણી—

૨૨

અખિલ જગે અવિનાશી, લીલા વિલસે માલતી,
કણ કણમાં વિભૂતિ વરસતી સરસી ફાલતી,
દ્વારામતીના ગિરધરની પૂરણુ પ્રીતી નટવરની,
મુગાનેય વાચા આપી શીખવે પાંડા નિગમોના,
લંગડાઓ આદિ ઓળંગે ગાતા ગાનો વિભુ વરના,
ભક્તિ ભકતોને પાળતી. અખિલ.

બાડણી—

૨૩

મહીમા વિભુની ભક્તિનો લેતી તું પીછાની,
ભવરણ માહે શાન્નિદા સુખ વિશ્વામી— મહી.

(૨૫)

પ્રહલાદની વારે અવિનાશી, વિચર્યા વિનતી માની,
ભીડભંજનને ના હરિજનોની ભીડ અગ્નાળી. મહી.
ગજેન્દ્રને લીધા ઉદ્ધારી, પલમાં પ્રેમ પ્રમાણી.
દુ.ખીઆના ખેલી, ભકિતની ભાળી એધાળી. મહી

ખોડાણો-કૃષ્ણ—

૨૪

ૐ દરશ દો પ્રેમ પ્રસારી મુરારી.
આધાર તારો મને ભારીરે. રે દરશ દો.
સ સાર અસારીયામાં આશરો તમારો,
શરમ ભરમ રાખ મારીરે રે દરશ દો

સાખી.

ભક્તાધીન હું ભકતની, સત્વર ચડતો વાર,
ભવ બંધન છેદી બધા, રાખું શરણ મોજાર.

કૃષ્ણ-ખોડાણો

૨૫

ભકત તજ્જે ઉચાટ, તજ્જે ગભરાટ, વિચારો વાત,
આશ ધાર્યું સાક્ષાત, થઈ નિરાંત મન કરો શાન્ત.
જાવું બહુલ તમ માટ, આ વસમી વાટ, જગતના તાત
જેઉં નહિં દિનરાત, મારી સગાત, પ્રભુ સાક્ષાત,
પ્રણામ પ્રણામ છે રામ રામ

મહી—

૨૬

ચિદ્ધન આતમ છે રહ્યામાં અખંડ આનંદ સાથ,
શું શોધે જંગલ દધિ તટમાં હંસા ભ્રમતો વાટ.

(૨૬)

અત્ર તત્ર સર્વત્રજ સરખો,
જાન જ્યોતિથી જ્યોતિ નીરખો.
નન મન ધન સૌ અર્પણ કરતા,
પ્રગટ થાય સાક્ષાત.

ચિદંધન.

લીલા બ્રહ્મ-મણી-

૨૭

જન ગદ્દા ઘરની આર નહાર,
કર માફ આપ હું પાપ ભાર - જન ગદ્દા
ફટ છે કપટ કારી, પાંખડી વેષધારી,
મુરજની શીખે હું ભૂલ્યો છું બ્રહ્મચારી,
મર મોટા મોઢા, તેં ધુળ જાતે ઘાલી,
ભૂલ્યો લાઈ જહેન,
રે જન જન જન,
પાયે પકુ મુકા લીલા આપ,
લે જ્ઞાન સાન આહ— જન ગદ્દા

ખાડાણો—

૨૮

હરિ આના પ્રાણને જાતો અચાવો,
કૃપાનાથ કરણા લાવો. હરિ.
તું ન ઉગારે તેને ટોણુ તારે, એ દુનિયાનો દાવો,
કેક જનોને જીવ દાન આપી, કીધાં સજીવન પાછાં,
દાળી અમીની દ્રષ્ટિ દુઃખી વારે વહેણા આવો. હરિ.

ગંગા, બ્રાહ્મણ—

૨૯

કરશે ગિરધારી સાથે,
 ભલે જાઉં ભાગવા,
 પ્રભુ કમલ વદન ધનશ્યામ, તાણુ કામ ધરી હામ, ખગતવુ હું કરશે.
 જન મન લોભીના સાચવજે,
 લઇને પતિ વહેણ વળજે,
 વિચરું લેવાને જોલ, તમે સેવા કરજે.
 વરની ચિન્તા દો મેલી,
 આ ચાલી વેલી વેલી કરજે

સુરજ—

૩૦

જેમન ઝુલેરે, (૨) પ્રેમ ઝુલે, આણુ મુલે.
 કોઈ રસિયાના નેન જોઈ ખુલે,
 મીઠી મનહારી મુખ કાન્તિ કે જાંઠ, લાલ
 મવદેરે, (૨) કામી મનમાંને મનમાં,
 ચાલ મારી લટકાળી, ભાળી બલે. જેતપ્પન

લીલા. મણી, સુરજ—

૩૧

પડ ના પાપીના પોખાર,
 જગત જનનો અંતે પીટકાર,
 વિપય મતિ નવ રતિ ફળ દાતાર. પડ
 હું ભુલી પ્રીતમ પ્યારા, સ્ત્રી ધર્મ મર્મના પ્યાલ,
 શકરથી સુધરે દુનિયા, માગી તુજને હાલ, હાલ, હાલ પડ

મેહાણા -

૩૨

વિભુવ નિંદલડી દો વિસારી,
મહા પ્રયત્નો વે'લ મેળીઆ, આશ હવે હરિ તારી—વિભુ.

સાખી.

આશ આપી ભકતને. સાંખી દુસ્કર કાજ,
સીધ પરીલા દાસની, રાખ હવે મુજ લાજ— વિભુ

સાખી.

દ્રુવની લાંકે મુણી ઉડ્યા, લલિમની તજ મોડ,
પામર પંખી ટળવળે, પુરો મનના કોડ— વિભુ

સાખી.

નગા નગો આજ શુ, અમિત થયા મહારાજ,
પ્રમના દીન હવે આવશે, તો કયમ શરજે કાજ— વિભુ

અંક ૩ મે.

નાચનારીઓ—

૩૩

રંગમે કયસે હોરી ખેલુંગી, સાંવરીયે સંગ,
ધોખી ધોવે મયલે સયલે, ધોખનનીયાકે સંગ,
કોસ પાપીકો નજર લગી, મેરી ચોલી હો ગઈ તંગ ગંગ.
મેગ શોહર મુસ્સ મીલા હય, રોજ પીવે હય લાંગ,
લાય જવાની હો ગઈ ગારત, પાની હો ગયા અંગ. રંગ.

(૨૬)

અક્ષયારી—

૩૪

આજી ધુળધાણી થઈ, નિષ્કળ નીવડી આશા,
 અંગેરે ઉદાસી આશા હાય, હાય, હાય, હાય,
 મનુષ્ય તરંગે રચે, અટવાય અધેવચે હાય. હાય, હાય,
 મનદુઃ આજે તન પ્રગળે, વિપદ અકાળે હાય, હાય, હાય,

ગાવાળ

૩૫

ઝેણી ઝેણી મારલીયો વાગે છે,
 મનો નાદ ગગનમા ગાજે છે— ઝેણી ઝેણી.
 તોલા પરણાગી ઉભા, જમનાની તીર,
 મુણીને નાદ ગાયો ભાગે છે - ઝેણી ઝેણી.

આડાણા—

૩૬

તારી ભાવર્ગ મુરત મનહરણી,
 ગણતાં તપ ગુણના ગણાય,
 શુભ ન વરણાય,
 સેવક સુખકરણી— તારી.
 આશ પૂર્ણ થઈ તુજ ઉપકારે,
 આ અંસાઁ ભગતી તારે
 ભક્ત દેવ મન મોદ પમાઈ
 ગુણીજન ગુણ ગાય— તારી.

બોડાણા—

૩૭

અવર્ગ જેવું ધામ આતો, ડંકપુર આનદકારી,
 પુણ્યની દીપમાળ ભાળી, પાપના અપશે વિકારી,
 મીઠું યુનીત પાવનકારી, પાણી ભરીશું ગોમતી,
 પાપી માનવ આન કરીને, પાપ તજે ભવ ભારકારી,
 જય સદા રણુછોડીની જ્યાં સદા ઉચરાય છે,
 કાળ ઝડપ ના વાગે ભાઈ, માર્ગમા એવો છે ભારી—અવર્ગ

કૃષ્ણ -

૩૮

સાખી.

વસ્ત્ર તજે જન હજી જે સજ્યા નવીન ચાંચ,
 હવ શરીર જુનું તજી નવીન શરીરમા જાય કાયા
 કામ વાદળની છાંયારે, હવડા શોક શીદને કરીએ,
 સમજે માનવ કાયા મારી, કાયા કુંભપર મમતા તારી
 મૃગજળ ભરીઉં માંહે ભારી, પ્યાસ ન છીપવા વારી,
 ધીરજ ધરી શોકને પરદરીએ.

સર્વ—

૩૯

વિજય વિજય, હરિજનોનાં, ભક્તજનોનાં મંગળકારી,
 દુઃખહારી ભારી, કુજ વિહારી,
 દાસ ઓદારી દુનુજ મારી, લીધાં ઉગારી,
 સુખદ બિન્દુ દિવ્ય દાતાર. (૨) વિજય—

શ્રી રણછોડરાયનો પરમ ભક્ત.

બોડાણી

નાટકનાં ગાયનો સમાપ્ત.

સગનસરાનો

શણગાર તે શું!

ખરા રજવાડી જરીના ફેસો.

વરરાજાને પાંદેરાવવાના ખરા તેમજ ખોટા લપ્પા
નાં જામા. જોધપુરી તેમજ રજવાડી મંડિલો. ખરી
અને ખાટી પાઘડીઓ. તાસનાં ફેટાં, ફેન્સી કટનાં
સીરપેચ. તથા પીઠી અને બાફલાની કલગી વીજરે
જથાબંધ તથા છુટક બનાવનાર વેચનાર. અને ભાટે
આપનાર.

દુકાન સ્ટેશનરોડ
તારહોડીસ પાસે
બેંગમપુરા મરશ.

ગોવિન્દભાઈ નારણદાસ

છાપરીઆ શેરી સુરત.

તા. ૦ કઃ— ઉપર લખેલો દરેક જાતનો માલ આડે
મુજબ તાકીદે બનાવી આપીશું

